

NORGES HØYESTERETT

Den 10. oktober 2006 avsa Høyesterett kjennelse i

HR-2006-01728-A, (sak nr. 2006/1085), straffesak, anke,

A (advokat Håkon Helle)

mot

Den offentlige påtalemyndighet (statsadvokat Rune Høgberg)

S T E M M E G I V N I N G :

- (1) Dommer **Rieber-Mohn**: Saken gjelder spørsmålet om en lege som uten tillatelse har mottatt legemidler, klassifisert som narkotika, i postforsendelse fra utlandet, kan rammes av straffelovens § 162 første ledd for ulovlig å ha innført narkotika.
- (2) Stavanger tingrett avsa 19. desember 2005 dom med slik domsslutning:
 - ”1. A, født 0.0.1953, dømmes for en overtredelse av strl § 162, første ledd til fengsel i 20 – tjue – dager som i sin helhet gjøres betinget med en prøvetid på 2 – to – år. Han idømmes videre en ubetinget bot stor kr 5.000,- – kroner femtusen – subsidiært fengsel i 10 – ti – dager.
 2. A dømmes til å tåle inndragning av 100 – etthundre – tabletter Hexalid a 5 mg.
 3. A dømmes til å betale saksomkostninger til Staten med kr 2.000,- – kroner totusen. Oppfyllelsesfristen er 14 – fjorten – dager etter at dommen er forkynt.”
- (3) Domfelte anket over lovanvendelsen, og Gulating lagmannsrett avsa kjennelse 18. mai 2006 med slik slutning:
 - ”1. Anken forkastes.
 2. A, f. 0.0.1953, dømmes til å betale saksomkostninger til Staten med 2.000 – totusen – kroner innen 2 – to – uker etter at dommen er forkynt.”

- (4) Domfelte har anket til Høyesterett. Anken gjelder lovanvendelsen.
- (5) *Forsvareren* har særlig anført at straffelovens § 162 første ledd ikke kan anvendes i saken. Innførselen er ikke rettsstridig fordi legemiddelet var ment for lovlig bruk av en lege som har rekvisisjonsrett for dette medikamentet i Norge.
- (6) Forholdet er heller ikke straffbart fordi de norske restriksjoner på innførsel av denne type legemidler er i strid med EØS-reglene om fri flyt av varer mellom medlemslandene. Disse sentrale reglene går ved konflikt foran interne norske regler.
- (7) *Aktor* har særlig anført at det foreligger en klar overtredelse av straffelovens § 162 første ledd, som er spesialregelen for innførsel av narkotisk stoff. Det spiller ingen rolle om det er en lege som forestår den illegale innførsel, og om han skal bruke medikamentet personlig eller ved behandling av andre.
- (8) EØS-reglene er ikke til hinder for at det fastsettes en streng kontroll med innførsel av narkotiske stoffer, og de norske restriksjoner – som de tilsvarende danske og svenske – er begrunnet i EØS-reglenes eget unntak for produkter som kan være en fare for menneskers liv og helse.
- (9) *Jeg er kommet til at anken må forkastes. Om sakens faktiske bakgrunn gjengir jeg følgende fra tingrettens dom:*

”Tiltalte var ferdig utdannet lege i 1980, og er godkjent som spesialist i indremedisin. Han kom til Norge i 1985. Han har praksis fra sykehus og har drevet egen privat praksis i mange år. Han var i perioden 1992-1997 fratatt retten til å foreskrive A og B-preparater.

11.11.04 gjennomførte tollvesenet i Oslo en kontroll av en ikke tollklarert postforsendelse fra et apotek i Danmark. Konvolutten var adressert til tiltalte og inneholdt 100 tabletter a 5 mg Hexalid. Tablettene inneholder virkestoffet diazepam, som står på narkotikalistene. Hexalid distribueres ikke i Norge, men inneholder samme virkestoff i samme mengde som Vival-tabletter. Tiltalte har erkjent at han hadde bestilt tablettene fra et apotek i Danmark.

Før dette, den 13.10.04, ble tiltalte anmeldt til politiet av tollvesenet i Oslo og Akershus for en tilsvarende forsendelse. Ved brev av 03.11.04 ble tiltalte imidlertid underrettet om at den saken var henlagt etter bevisets stilling.

Tiltalte har forklart at han i sin legepraksis i utstrakt grad benytter mineraltilskudd og naturlegemidler. I svært liten grad foreskriver han syntetiske preparater, og anslår dette til 1 %. De første årene han praktiserte anså han det som helt nødvendig å proviantere medisin i Danmark. Han har dels kjøpt medisin og preparater når han har vært i Danmark, men har også fått forsendelser pr. post.

Når det gjelder import av naturmidler har tiltalte forklart at han måtte utferdige søknad om å innføre medisin for hver enkelt pasient. Dette var et tungvindt system og det tok 3 uker før han fikk tilsendt disse. For så vidt gjelder kosttilskudd, mineraler og enzymer fikk han en formell tillatelse til import som lå hos tollvesenet – en carte blanche til å innføre så mye han ville. Han har ikke søkt om tillatelse til å innføre B-preparater, og har heller ikke undersøkt om dette er nødvendig. Ifølge tiltalte trodde han at det var tilstrekkelig at han holdt seg under grensen for tollfri forsendelse.

I retten har tiltalte forklart at han i hovedsak skulle benytte Hexalid-tablettene i sin legepraksis, og at tablettene skulle inngå i det sortiment han til enhver tid medbringer i sin legeskuff. Han har dog erkjent at han skulle bruke noen av tablettene selv. I bevisopptak for Stavanger tingrett av 24.10.05 forklarte han at han for ca et år siden var i en meget vanskelig personlig situasjon, og at tablettene var til eget bruk. Tiltalte mener selv at det ikke er motstrid mellom disse forklaringene, og begrunner dette med at tabletter som han benytter i legepraksisen også er til eget bruk.”

- (10) Jeg nevner innledningsvis at Hexalid-tabletter inneholder virkestoffet diazepam. Dette hører ikke til gruppen av særlig farlige narkotiske stoffer. I forhold til helsepersonelloven av 2. juli 1999, og dens hjemmel for å frata blant andre leger retten til å rekvirere legemidler i gruppe A og B, tilhører diazepam B-gruppen. Hexalid-tabletter selges etter det opplyste ikke i Norge. Her markedsføres diazepam under produktnavnene Stesolid, Valium og Vival. Diazepam tilhører gruppen benzodiazepiner og den enda mer omfattende gruppen psykotrope medikamenter. Diazepam skal blant annet virke angstdempende, muskelavslappende og søvnfremkallende. Det gir rusvirkning og er sterkt vanedannende, og det anbefales derfor kortvarig bruk.
- (11) Det er enighet om at den mengde som domfelte innførte til Norge, 100 Hexalid-tabletter á 5 mg, etter en omregningstabell tilsvarer 12,5 gram hasj.
- (12) Import av legemidler i sin alminnelighet er regulert i forskrift om tilvirkning og import av legemidler av 2. november 2004. I forskriftens § 3-1 er det fastsatt at import av "legemidler som anses som narkotika mv., er regulert særskilt i forskrift 30. juni 1978 nr. 8 om narkotika". Narkotikaforskriften inneholder et vedlegg med opplisting av de stoffer som anses som narkotika her i landet. Diazepam er nevnt, og det er dessuten kryssset av i rubrikken over stoff som krever sertifikat for inn- og utførsel.
- (13) I tråd med dette fastslår narkotikaforskriftens § 6 følgende:
- "De narkotika mv. som det er gjort merknad om i Narkotikalistene, kan bare innføres eller utføres når det for hver enkelt sending foreligger innførsels- eller utførselssertifikat utstedt av Statens legemiddelverk på fastsatt blankett, jf. § 8."**
- (14) Det er ingen tvil om at den innførsel domfelte sto for, og som denne saken gjelder, skjedde uten at de fastsatte prosedyrer var fulgt, og således uten den nødvendige tillatelse. Narkotikaforskriften er gitt med hjemmel i legemiddeloven av 4. desember 1992 § 22, og det er på det rene at domfelte har overtrådt dens regler, jf. straffebestemmelsen i legemiddelovens § 31.
- (15) Forsvareren har ikke bestridt dette, men anført at tiltalte ikke kan dømmes etter denne bestemmelsen da det ikke dreier seg om samme forhold som tiltalen og domfellelsen etter straffelovens § 162 første ledd, jf. straffeprosesslovens § 38. Jeg behøver ikke å ta stilling til dette, fordi domfeltes forhold etter min mening klart rammes av § 162 første ledd, som setter straff for ulovlig innførsel av narkotika. Paragraf 162 første ledd er spesialbestemmelsen, som får frem det skjerpene moment at det er et narkotisk stoff som innføres. Bestemmelsen rammer enhver ulovlig innførsel, uansett stoffets art og mengde.
- (16) Det er intet grunnlag for å anføre at innførselen i dette tilfellet var lovlig – ikke rettsstridig. Det har ingen betydning at domfelte er lege og på tiden for innførselen hadde rekvisisjons- og forskrivningsrett for det medikament som saken gjelder. De regler som er fastsatt for innførsel av denne type medikamenter, og som domfelte har brutt, antas i første rekke å være begrunnet i samfunnets behov for løpende kontroll med blant annet legers bruk av sin rett til å rekvirere og forskrive medikamenter som anses som narkotika. Helsepersonelloven gir som tidligere nevnt Statens helsetilsyn hjemmel for å frata blant annet leger retten til å rekvirere slike legemidler – et regelsett domfelte i denne sak tidligere hadde stiftet bekjentskap med. Ved ikke å søke om sertifikat for innførsel, valgte domfelte en fremgangsmåte som i praksis umuliggjør kontroll med hans virksomhet på dette området.
- (17) Jeg ser ingen grunn til å spekulere i om han ville ha fått importsertifikat etter søknad. Det dreier seg her ikke om en formalovertredelse – et brudd på saksbehandlingsregler – men om en klar overtredelse av straffelovens § 162 første ledd.

- (18) Jeg kan heller ikke finne noe grunnlag for at de norske kontrollregler, særlig kravet om sertifikat for hver enkelt innførsel av et narkotisk stoff, er i strid med EØS-avtalens regler om fritt varebytte mellom medlemslandene, jf. hoveddelens artikkel 8, som fastslår prinsippet, og artikkel 11, som forbyr kvantitative importrestriksjoner og alle tiltak med tilsvarende virkning. Det fremgår av artikkel 13 at restriksjoner på import skal være tillatt blant annet når de er begrunnet i vernet om menneskers liv eller helse. Denne regel får direkte anvendelse på kravet om innførselssertifikat for legemidler som klassifiseres som narkotika, et krav som nettopp er begrunnet i ønsket om kontroll av hensyn til liv og helse.
- (19) Forsvareren har anført at de norske importrestriksjoner unødvendig er gjort mer inngripende enn tilsvarende restriksjoner i Danmark og Sverige. Jeg kan ikke se at det er dekning for dette. Uansett må det enkelte land ha betydelig frihet til å velge restriksjonsnivå når det gjelder tiltak for å begrense flyten av narkotika.
- (20) Etter dette stemmer jeg for denne

K J E N N E L S E :

Anken forkastes.

(21)	Kst. dommer Sverdrup:	Jeg er i det vesentlige og i resultatet enig med førstvoterende.
(22)	Dommer Endresen:	Likeså.
(23)	Dommer Coward:	Likeså.
(24)	Dommer Gussgard:	Likeså.
- (25) Etter stemmegivningen avsa Høyesterett denne

K J E N N E L S E :

Anken forkastes.